

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
26 EYLÜL 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

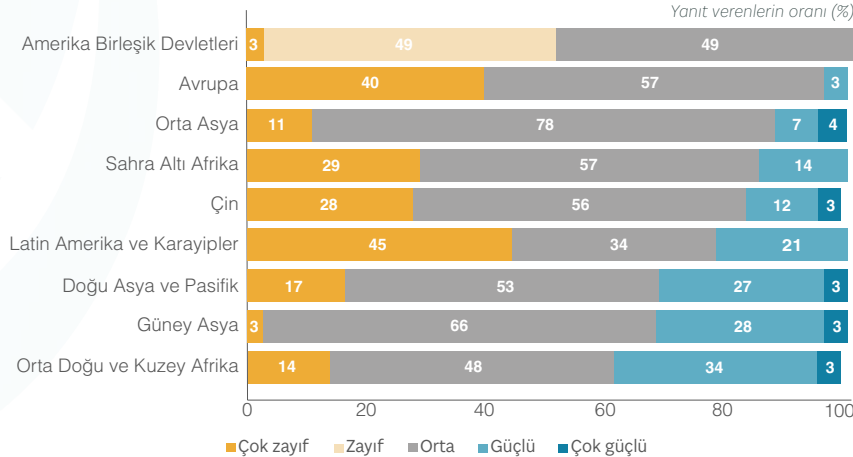
- 03** DÜNYA EKONOMİK FORUMU BAŞ EKONOMİSTLER RAPORU
- 05** GİRİŞİM ÖZELLİKLERİNE GÖRE DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ
- 07** İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ VE REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 09** SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 11** TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ
- 13** KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 14** YURTDIŐI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

“Küresel Ekonomide Önümüzdeki Yıla Dair Beklentiler”

Dünya Ekonomik Forumu (WEF), 70’ten fazla baş ekonomistin katkısıyla hazırlanan Chief Economists’ Outlook raporunu yayımladı. Bulgular, küresel ekonominin hem kısa vadeli belirsizliklerle hem de uzun vadeli dönüşümlerle karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor. Rapora göre baş ekonomistlerin %72’si önümüzdeki yılın küresel ekonomi açısından daha zayıf bir tabloya sahne olacağını düşünüyor. Bu değerlendirme, son yıllarda sıkça gözlenen kırılğan toparlanma eğilimlerinin henüz kalıcı bir ivmeye dönüşmediğini gösteriyor.

Bölgesel düzeyde ise beklentiler keskin biçimde ayrışıyor. ABD ve Avrupa’da zayıf büyüme ve enflasyonist baskılar öne çıkarken, Çin düşük büyüme ve deflasyon riskinin gölgesinde ilerliyor. Buna karşılık, Orta Doğu-Kuzey Afrika, Güney Asya ve Doğu Asya-Pasifik bölgeleri, güçlü talep ve yatırım akışları sayesinde görece daha iyimser bir tablo çiziyor. Özellikle enerji piyasalarındaki canlılık, MENA bölgesini küresel büyüme için pozitif ayrışan bir merkez haline getiriyor.

Önümüzdeki Yıl için Farklı Bölgelerdeki Büyüme Beklentileri

Kaynak: World Economic Forum. (2025). Chief Economists’ Outlook: Eylül 2025

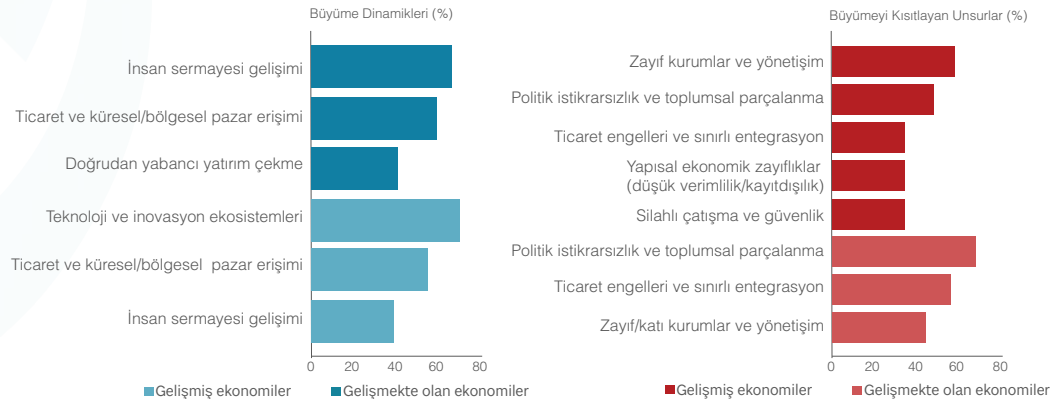
“Gelecek Yıllar İçin Büyümenin Dinamikleri ve Kısıtları”

Rapor, yalnızca mevcut büyüme beklentilerini değil, önümüzdeki üç yılın temel büyüme dinamiklerini de ele alıyor. Gelişmiş ekonomilerde büyümeyi destekleyecek en önemli unsurun teknoloji ve inovasyon ekosistemleri (%70) olduğu vurgulanırken yapay zekâ ve dijital dönüşümün üretkenliği artıracağına olan inancın güçlü olduğunu gösteriyor. Onu, küresel pazar erişimi (%55) ve insan sermayesi gelişimi (%39) takip ediyor.

Gelişmekte olan ekonomilerde ise farklı bir tablo ortaya çıkıyor. Burada büyümenin anahtarı, insan sermayesi gelişimi (%66) olarak öne çıkarken eğitim, sağlık ve işgücü niteliğini artırmaya dönük yatırımların büyüme performansını belirleyeceği değerlendiriliyor. Ayrıca küresel ticaret ağlarına entegrasyon (%59) ve doğrudan yabancı yatırımların çekilmesi (%41) bölgesel büyümenin kritik kaynakları arasında sıralanıyor.

Ancak büyümenin önünde ciddi engeller de bulunuyor. Gelişmiş ekonomiler için büyümenin önündeki en önemli risk, politik istikrarsızlık ve toplumsal parçalanma (%68). Bunu ticaret engelleri (%56) ve zayıf kurumsal yapı (%44) izliyor. Gelişmekte olan ekonomilerde ise en büyük kısıt, zayıf kurumlar ve yönetim sorunları (%58) olarak ilk sırada yer alıyor. Ardından politik istikrarsızlık (%48) ile ticaret engelleri, yapısal ekonomik zayıflıklar ve silahlı çatışma-güvenlik riskleri ise (%36) geliyor.

Önümüzdeki Üç Yıl İçin Büyüme Dinamikleri ve Büyümeyi Kısıtlayan Unsurlar

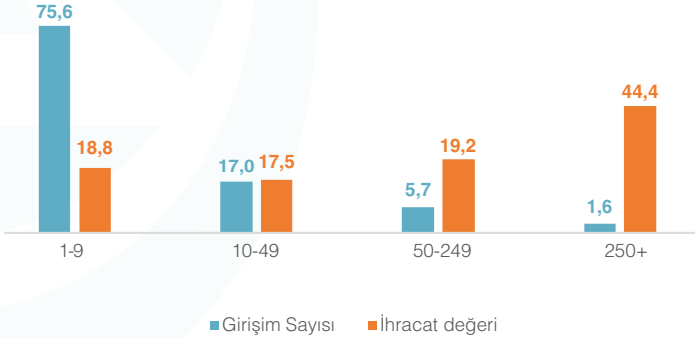

“İhracatın %44,4’ü, İthalatın ise %58,7’si Büyük Ölçekli Girişimler Tarafından Gerçekleşti”

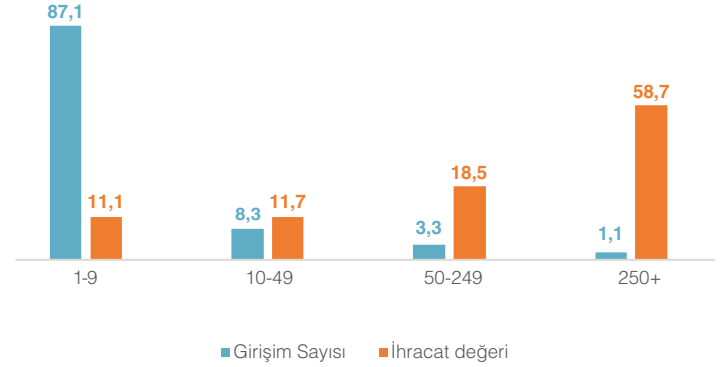
2024 yılı dış ticaret verilerine göre, 179 bin 673 girişim ihracat, 318 bin 603 girişim ithalat gerçekleştirdi. İhracatta, 1-9 kişi çalışanı bulunan mikro ölçekli girişimler toplam ihracatın %18,8’ini gerçekleştirirken, ihracat yapan tüm girişimlerin %75,6’sını oluşturdu. 10-49 kişi çalışanı olan küçük ölçekli girişimlerin ihracattaki payı ise %17,5, 50-249 kişi çalışanı olan orta ölçekli girişimlerin payı %19,2, 250 ve üzeri çalışanı bulunan büyük ölçekli girişimlerin payı %44,4 olarak gerçekleşti.

İthalatta ise 1-9 kişi çalışanı olan mikro ölçekli girişimler toplam ithalatın %11,1’ini oluşturdu. 10-49 kişi çalışanı olan küçük ölçekli girişimlerin payı %11,7, 50-249 kişi çalışanı olan orta ölçekli girişimlerin payı %18,5 olarak kaydedildi. 250 ve üzeri çalışanı olan büyük ölçekli girişimler ise toplam ithalatın %58,7’sini gerçekleştirirken, bu girişimler toplam ithalat yapan girişimlerin %1,1’ini oluşturdu

Girişimlerin İhracattaki Payı, 2024

Girişimlerin İthalattaki Payı, 2024

“İhracatın %56,5’ini Sanayi Sektöründen Faaliyet Gösteren Girişimler Gerçekleştirdi”

Girişimlerin ana faaliyetlerine göre ihracatın %56,5’i ve ithalatın %47,3’ü sanayi sektöründe faaliyet gösteren girişimler tarafından gerçekleştirildi. Ana faaliyet alanı ticaret olan girişimlerin ihracattaki payı %39,0, ithalattaki payı ise %38,5 seviyesinde gerçekleşti. Sanayi sektörünün ihracatında, 250 ve üzeri çalışanı bulunan büyük ölçekli girişimler %68,6’lık pay ile öne çıktı.

Ticaret sektörünün ihracatında ise %89,0 pay ile 1-249 çalışanı bulunan küçük ve orta ölçekli girişimlerin liderliği devam etti. İthalatta ise sanayi sektöründe büyük ölçekli girişimler %80,5’lik pay ile öne çıktı. Ticaret sektöründe büyük ölçekli girişimler ise %29,1, diğer sektörlerde %66,2 olarak kaydedildi.

Girişimin Ana Faaliyeti ve Çalışan Sayısına Göre Dış Ticaret Payı, (%)

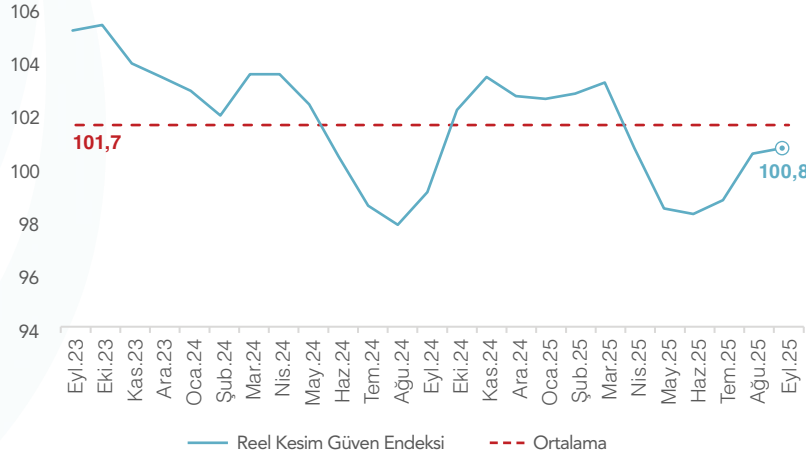
	İhracat				İthalat			
	1-249		250+		1-249		250+	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Toplam	56,6	55,6	43,4	44,4	44,5	41,3	55,5	58,7
Sanayi	32,7	31,4	67,3	68,6	21,9	19,5	78,1	80,5
Ticaret	88,8	89	11,2	11,0	71,8	70,9	28,1	29,1
Diğer	71,3	70	28,6	29,9	43,0	33,7	56,9	66,2

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
Kaynak: TÜİK

“Reel Kesim Güven Endeksinde Sınırlı Artış”

Mevsim etkilerinden arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA) eylül ayında bir önceki aya kıyasla 0,2 puan artarak 100,8 seviyesine yükseldi. Ancak bu artışa rağmen endeks, son iki yıllık ortalaması olan 101,7'nin altında kaldı. Öte yandan, mevsim etkisinden arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise aynı dönemde 0,4 puan azalarak 100,2 seviyesinde kaldı.

Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA)

Kaynak: TCMB
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“ÜFE Beklentisinde Eğilim Aşağı Yönlü”

Anket sorularına ilişkin yayılma endeksleri incelendiğinde, son üç aya yönelik değerlendirmelerde üretim hacminde artış ile ihracat siparişlerinde azalış bildirenler lehine olan seyrin güçlendiği, iç piyasa siparişlerinde azalış bildirenler lehine olan seyrin ise zayıf kaldığı görüldü. Mevcut toplam siparişlerin mevsim normallerinin altında olduğuna dair değerlendirmeler gerilerken, mamul mal stokları seviyesinin mevsim normallerinin üstünde olduğunu bildirenler lehine bir dönüş gerçekleşti.

Gelecek üç aya ilişkin değerlendirmelerde üretim, ihracat ve iç piyasa siparişlerinde artış beklentileri zayıf kaldı. Ayrıca, istihdama ilişkin artış beklentileri azalış yönünde gerçekleşti, sabit sermaye yatırımlarına dair artış yönlü beklentiler ise güçlendi. Gelecek on iki aylık dönem sonuna ilişkin yıllık ÜFE beklentisi de bir önceki aya kıyasla 0,9 puan azalarak 34,5'e geriledi.

Toplu Sonuçlara İlişkin Gelişmeler

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑↑		↓↑
Toplam Sipariş Miktarı	↑↑	↑↑	↓↑
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↑↑	↓↑	↓↑
İhracat Sipariş Miktarı	↓↑	↑↑	↓↑
Toplam İstihdam			↓↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓↑		↓↓
Satış Fiyatı			↓↑

“

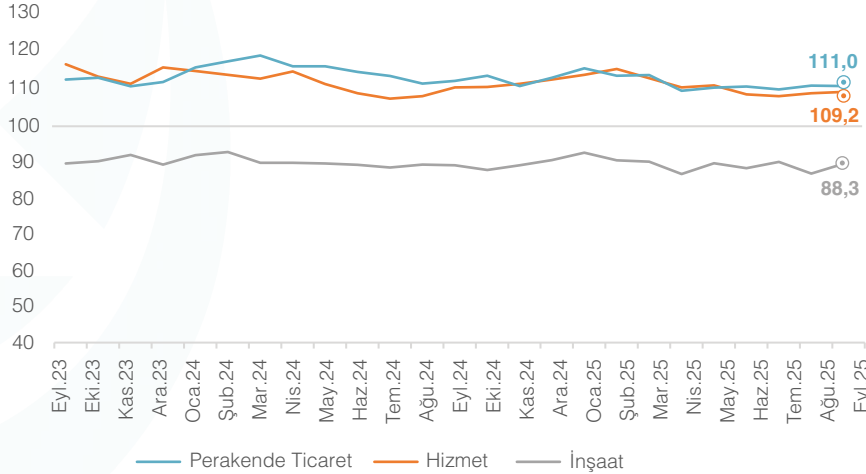
•Kısa oklar aylık değişimleri, uzun oklar ise yıllık değişimleri göstermektedir.
•Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde lacivert oklar artışı, kırmızı oklar ise azalışı göstermektedir.

”

“İnşaat ve Perakende Ticarete Güven Artışı”

Mevsimsel etkilerden arındırılmış güven endeksleri, eylül ayında sektörler arasında farklı eğilimler sergiledi. İnşaat sektörü güven endeksi %3,6 artışla 88,3'e yükselerek son aylarda toparlanma sinyali verdi. Perakende ticaret sektörü de %0,4 artışla 109,2 seviyesine çıktı. Buna karşılık, hizmet sektörü güven endeksi %0,1'lik sınırlı bir gerilemeyle 111,0 seviyesine indi.

Sektörel Güven Endeksleri

Kaynak: TÜİK
Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“
Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.
”

“İnşaat Sektöründe Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi Arttı”

Alt endeksler sektörel eğilimlerde daha net ayrışmalara işaret etti. Hizmet sektöründe gelecek 3 aya ilişkin talep beklentisi %0,7 azalışla 114,2'ye geriledi. Perakende ticarete ise son 3 aylık iş hacmi %1,2 düşerek 116,3 seviyesine indi; bu, 2024 Ekim'den bu yana görülen en düşük düzey oldu. İnşaat sektöründe, gelecek 3 ayda toplam çalışan sayısı beklentisi %6,3 artışla 95,0'a çıktı. Bu güçlü yükseliş, sektörün istihdam yönlü beklentilerinde belirgin bir iyileşmeye işaret ediyor.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Güven Endeksleri ve Değişim Oranları, Eylül 2025

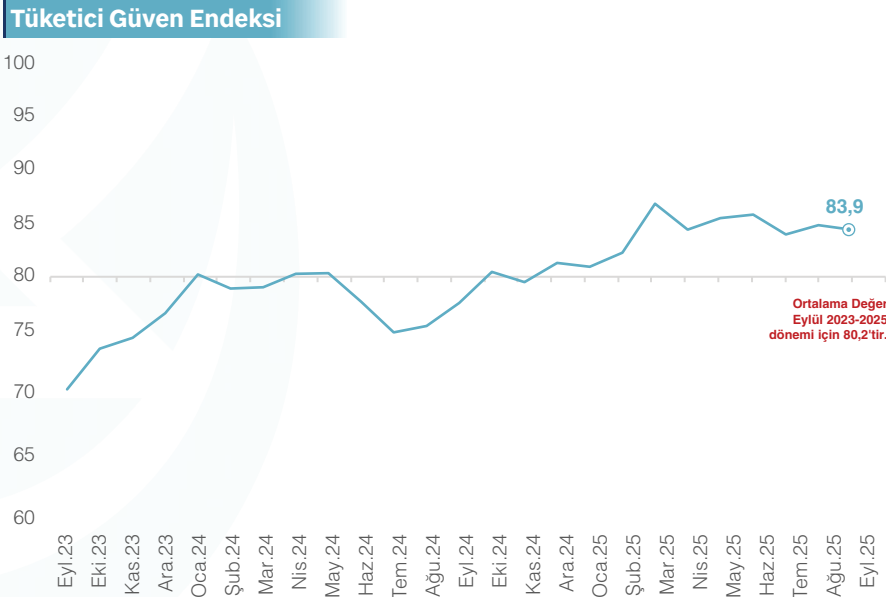
	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Ağustos	Eylül	Ağustos	Eylül
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	111,1	111,0	1,1	-0,1
Son 3 Aylık Dönemde İş Durumu	109,6	109,5	0,0	-0,1
Son 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep	108,7	109,5	-0,2	0,7
Gelecek 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep Beklentisi	115,0	114,2	3,4	-0,7
Perakende Sektörü Güven Endeksi	108,8	109,2	0,8	0,4
Son 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	117,7	116,3	-0,5	-1,2
Mevcut Mal Stok Seviyesi ⁽¹⁾	86,6	89,6	-4,3	3,5
Gelecek 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	122,1	121,7	6,3	-0,3
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	85,3	88,3	-4,0	3,6
Alınan Kayıtlı Siparişlerin Mevcut Düzeyi	81,2	81,7	-1,6	0,6
Gelecek 3 Aylık Dönemde Toplam Çalışan Sayısı Beklentisi	89,3	95,0	-6,2	6,3

Kaynak: TÜİK

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

“Tüketici Güveninde Azalış”

Tüketicilerin geleceğe dair beklentilerini ölçmek için önemli bir gösterge niteliği taşıyan Tüketici Güven Endeksi, ağustosta 84,3 iken eylül ayında %0,4 azalarak 83,9 seviyesinde kaydedildi. Bu değer, 2025 yılı ortalaması olan 83,8’e oldukça yakın seyrederken son iki yıl ortalamasının ise üzerinde gerçekleşti. Eylül ayında yaşanan sınırlı düşüşe rağmen endeks, önceki yıla kıyasla tüketici güveninde belirgin bir toparlanmaya işaret ediyor.

Kaynak: TÜİK

“ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) iş birliği ile yürütülen endeks, 0-200 arasında değer almaktadır. Endeksin **100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması ise kötümser durumu** ifade etmektedir. ”

“Hanenin Maddi Durumunda %3,2’lik Gerileme”

Eylülde tüketici güvenindeki sınırlı gerilemenin en belirgin nedeni, hanelerin mevcut maddi durumundaki bozulma oldu. Bu alt endeks %3,2’lik düşüşle 67,8 seviyesine gerilerken, gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi %0,9 artışla 105,7 seviyesine çıktı. Bu tablo, tüketicilerin kısa vadede yaşadıkları maddi sıkıntılara rağmen ileriye dönük harcama eğiliminde temkinli bir iyimserliği koruduklarını ortaya koyuyor.

Tüketici Güven Endeksi Alt Endeksleri ve Değişim Oranları, Eylül 2025

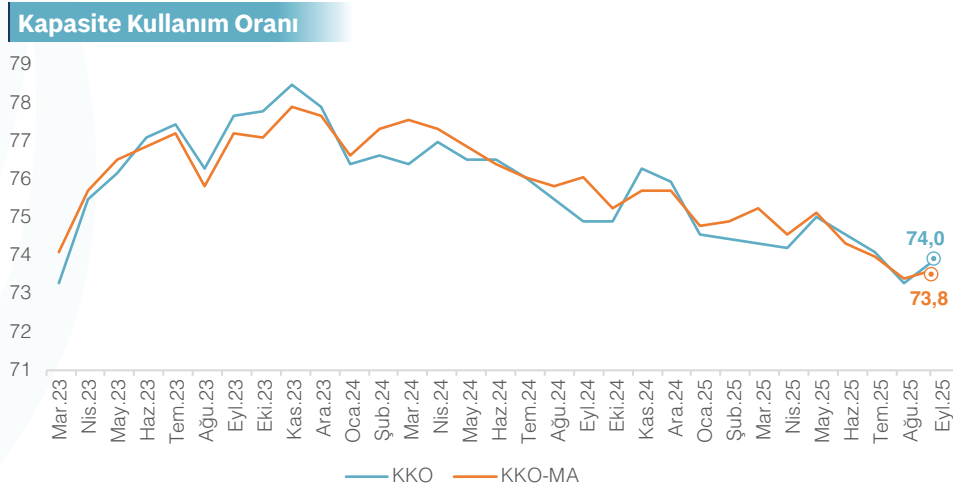
	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Ağustos	Eylül	Ağustos	Eylül
Tüketici Güven Endeksi	84,3	83,9	0,9	-0,4
Mevcut Dönemde Hanenin Maddi Durumu	70,0	67,8	2,6	-3,2
Gelecek 12 Aylık Dönemde Hanenin Maddi Durum Beklentisi	83,8	84,0	-0,9	0,2
Gelecek 12 Aylık Dönemde Genel Ekonomik Durum Beklentisi	78,4	78,0	-0,7	-0,5
Gelecek 12 Aylık Dönemde Dayanıklı Tüketim Mallarına Harcama Yapma Düşüncesi	104,8	105,7	2,5	0,9

Kaynak: TÜİK

“KKO-MA Eylül’de 0,2 Puan Arttı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) eylül ayında bir önceki aya göre 0,2 arttı ve 73,8 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,5 puan artarak 74,0 kaydetti.

Sektörlere göre KKO incelendiğinde tütün (%85,6) ve kâğıt (%83,9) sektörleri yüksek kapasite kullanımıyla öne çıkarken deri (%63,4) ile makine-ekipman (%63,5) sektörlerinin görece sınırlı bir performans sergilediği görülüyor.

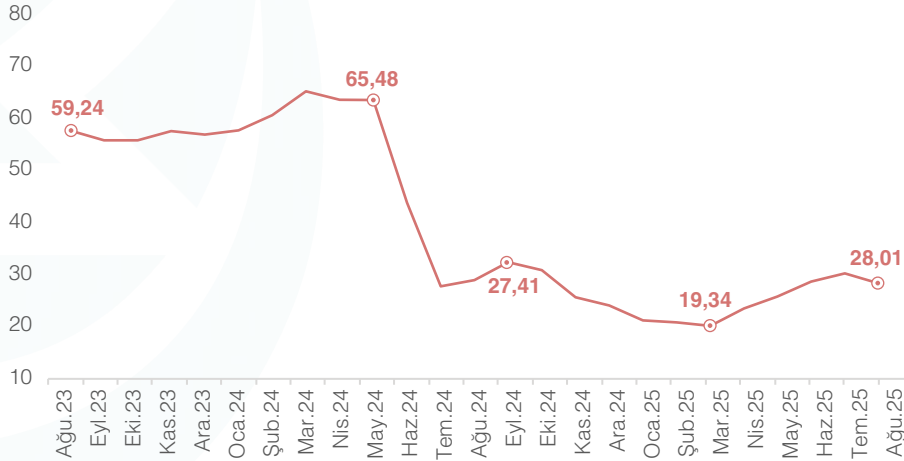

Kaynak: TCMB

“YD-ÜFE’de Yıllık %28,01’lik Artış”

Ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı konu olan ürünlerin üretici fiyatlarındaki değişimi gösteren YD-ÜFE ağustos ayında bir önceki aya göre %1,32, bir önceki yılın aynı ayına göre %28,01 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

“

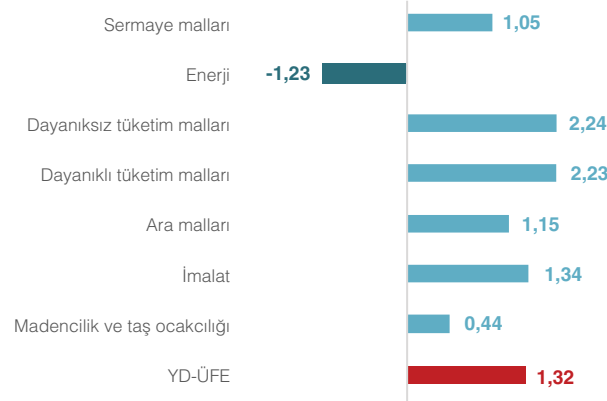
YD-ÜFE ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı söz konusu olan ürünlerin üretici fiyatındaki değişimleri göstermektedir.

”

“Enerjide Aylık %1,23'lük Düşüş”

Sanayi sektörüne ilişkin aylık değişimler, imalatta %1,34, madencilik ve taş ocakçılığında %0,44 oranlarda artış olarak gerçekleşti. Ana sanayi grupları incelendiğinde, dayanıksız tüketim mallarında %2,24, dayanıklı tüketim mallarında %2,23 ve ara mallarında %1,15 oranlarında artış görüldü. Enerji ise %1,23 ile düşüş yaşanan tek grup oldu.

YD-ÜFE Aylık Değişim Oranları (Ağustos 2025, %)

Kaynak: TÜİK

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr

iTOSAM